

**BO'LAJAK O'QITUVCHILARNING KASBIY KOMPETENTLIGINI
OSHIRISHDA SOFT SKILLS VA HARD SKILLS MUVOZANATINI
TA'MINLASHNING PEDAGOGIK JIHATLARI**

Rasulova Dilrabo Raxmatullayevna

JDPU, Pedagogika kafedrası katta o'qituvchisi;

Annotatsiya. Ushbu maqolada bo'lajak o'qituvchilarning kasbiy tayyorgarligida "soft skills" (yumshoq ko'nikmalar) va "hard skills" (qattiq ko'nikmalar) muvozanatini ta'minlashning pedagogik jihatlari tahlil qilingan. Zamonaviy ta'lim tizimida o'qituvchidan nafaqat chuqur fan bilimlari, balki yuqori kommunikativ, emosional va ijtimoiy ko'nikmalar ham talab etilishi ta'kidlangan. Tadqiqotda ushbu ikki yo'nalishni o'quv jarayoniga integratsiya qilish usullari, dasturlarni takomillashtirish hamda natijadorlikni baholash mezonlari yoritilgan. Maqolada keltirilgan pedagogik yondashuvlar kelajak o'qituvchilarining raqobatbardoshligini oshirish va ta'lim sifatini yaxshilashga xizmat qilishi ko'rsatilgan.

Kalit so'zlar: Bo'lajak o'qituvchi, kasbiy kompetentlik, soft skills, hard skills, pedagogik jihatlar, muvozanat, ta'lim sifati, kasbiy tayyorgarlik.

Аннотация. В данной статье анализируются педагогические аспекты обеспечения баланса между навыками «soft skills» и «hard skills» в процессе повышения профессиональной компетентности будущих учителей. Подчеркивается, что в современной системе образования от педагога требуются не только глубокие предметные знания, но и высокие коммуникативные, эмоциональные и социальные навыки. В исследовании освещены методы интеграции этих двух направлений в учебный процесс, совершенствование учебных программ и критериев оценки эффективности. Представленные в статье педагогические подходы способствуют повышению конкурентоспособности будущих педагогов и улучшению качества образования.

Ключевые слова: Будущий учитель, профессиональная компетентность, soft skills, hard skills, педагогические аспекты, баланс, качество образования, профессиональная подготовка.

Abstract. This article analyzes the pedagogical aspects of ensuring a balance between "soft skills" and "hard skills" in improving the professional competence of future teachers. It is emphasized that in the modern education system, teachers are required to possess not only deep subject knowledge but also high communicative, emotional, and social skills. The research highlights methods for integrating these two areas into the educational process, improving curricula, and effectiveness assessment criteria. The pedagogical approaches presented in the article are shown to contribute to increasing the competitiveness of future educators and improving the quality of education.

Keywords: Future teacher, professional competence, soft skills, hard skills, pedagogical aspects, balance, quality of education, professional training.

Zamonaviy ta'lim tizimi tub o'zgarishlarga yuz tutayotgan davrda o'qituvchining kasbiy kompetentligi faqatgina fan bilan cheklanmaydi. Raqamli texnologiyalar, globalizatsiya va ijtimoiy o'zgarishlar o'qituvchidan nafaqat chuqur fan bilimlari (hard skills), balki kommunikatsiya, empatiya, adaptivlik kabi shaxsiy sifatlariga (soft skills) ega bo'lishni talab qiladi. Shu bilan birga, tadqiqotlar ko'rsatadiki, muvaffaqiyatli o'qituvchi faqat bilim emas, balki talabalar bilan hissiy aloqa o'rnatish qobiliyatiga ega bo'lishi kerak: "Hard skills o'qitish imkoniyatini beradi, lekin soft skills ulanish imkoniyatini yaratadi". Shuning uchun bo'lajak o'qituvchilarni tayyorlash jarayonida ikkala ko'nikma tizimini muvozanatli rivojlantirish dolzarb pedagogik muammo sifatida qaraladi.

Hard skills (qattiq ko'nikmalar) – bu aniq o'lchanadigan, maxsus bilim va texnik ko'nikmalar majmuasi bo'lib, o'qituvchi uchun quyidagilarni o'z ichiga oladi:

- Fanlararo bilimlar tizimi;
- Pedagogik texnologiyalarni qo'llash malakasi;
- Dars rejalari tuzish va darslarni tashkil etish qobiliyati;
- Baholash metodologiyasini bilish;
- Raqamli pedagogik vositalardan foydalanish.

Soft skills (yumshoq ko'nikmalar) esa shaxsiy sifatlar, ijtimoiy ko'nikmalar va hissiy intellekt komponentlaridan iborat bo'lib, o'qituvchi faoliyatida quyidagi vazifalarni bajaradi:

- Talabalar bilan samarali muloqot qurish;

- Konfliktlarni hal qilish va stressga chidamlilik;
- Empatiya va hissiy tushunish;
- Jamoa bilan ishlash va rahbarlik qobiliyati;
- Kreativ fikrlash va muammolarni hal qilish.

Tadqiqotlar shuni ko'rsatadiki, faqat hard skills bilan cheklangan o'qituvchi talabalarning faqat bilim olishiga, soft skills bilan cheklangan esa faqat ijtimoiy muhit yaratishiga e'tibor beradi. Haqiqiy samaradorlik esa ikkalasining sinergetik o'zaro ta'sirida namoyon bo'ladi.

Muvozanatni ta'minlashning pedagogik yondashuvlariga alohida ahamiyat qaratish zarur. Jumladan, integratsiyalashgan dars jarayonida an'anaviy ta'limda hard skills va soft skills alohida o'qitilgan, zamonaviy yondashuv esa ularni integratsiyalashtirishga qaratilgan. Shuningdek, kontekstual o'qitishda fan bilimlarini haqiqiy hayotiy vaziyatlarga bog'lab o'qitish orqali talabalar nafaqat nazariy bilim egallaydi, balki uni amaliyotda qo'llash jarayonida muloqot, jamoa ishi kabi soft skillslarni ham rivojlantiradi. Har bir amaliy mashg'ulotdan so'ng talabalardan nafaqat texnik jihatdan, balki shaxsiy jihatdan refleksiya qilish talab qilinadi.

Bo'lajak o'qituvchilarning kasbiy kompetentligini oshirishda soft skills va hard skills muvozanatini ta'minlashda innovatsion pedagogic texnologiyalardan foydalanish zarur. Masalan, Rolli o'yinlar va simulyatsiyalar- talabalar o'qituvchi, ota-ona, direktor rollarini o'ynash orqali nafaqat pedagogik vaziyatlarni hal qilish (hard skill), balki hissiy reaksiyalarni boshqarish (soft skill) ko'nikmalarini shakllantiradi. Loyiha faoliyati guruh loyihalari orqali talabalar fan bilimlarini qo'llash bilan birga vaqt boshqaruvi, mas'uliyat taqsimoti, kelishmovchiliklarni hal qilish kabi ko'nikmalarni o'zlashtiradi. Digital portfel natijasida talabalar o'z rivojlanishini hujjatlashtirish jarayonida nafaqat ish mahsulotlarini, balki o'z o'zgarishlarini, muvaffaqiyat va muammolarini ham tahlil qiladi – bu esa metakognitiv ko'nikmalarni rivojlantiradi.

Amaliy tavsiyalar va ilmiy-tadqiqot yo'nalishlarida bo'lajak o'qituvchilarni tayyorlovchi oliy o'quv yurtlari uchun quyidagi tavsiyalar beriladi. Birinchidan, dars rejalari integratsiyasi ya'ni, har bir fan bo'yicha dars rejalarida hard skills va soft skills rivojlanish maqsadlari alohida ko'rsatilishi kerak. Ikkinchidan, amaliyot davrlari talabalarning faqat dars o'tish emas, balki maktab jamoasi bilan ishlash, ota-onalar bilan suhbat qilish kabi vazifalarni o'z ichiga olishi kerak. Uchinchidan, o'quv jarayonining

boshida talabalar bilan soft skills rivojlanishi bo'yicha shaxsiy rivojlanish rejalari tuzilishi maqsadga muvofiq. To'rtinchidan, o'qituvchilar uchun soft skillsni rivojlantirish bo'yicha maxsus treninglar tashkil etilishi kerak, chunki bu ko'nikmalar vaqt o'tishi bilan eskiradi.

Bo'lajak o'qituvchilarning kasbiy kompetentligini shakllantirishda hard skills va soft skills o'rtasidagi muvozanatni ta'minlash zamonaviy pedagogikaning asosiy vazifalaridan biridir. Bu muvozanatni saqlash uchun:

- Ta'lim dasturlarida ikkala ko'nikma tizimi integratsiyalashtirilgan holda o'rganilishi;

- Baholash tizimlari faqat bilim emas, balki shaxsiy rivojlanishni ham hisobga olishi;

- O'qituvchilar tayyorlash jarayonida amaliyot, refleksiya va mentorlik asosiy o'rin tutishi kerak.

Demak, "yumshoq" ko'nikmalar ya'ni soft skills hamda "qattiq" ko'nikmalar hard skills bir-biriga qarama-qarshi emas, balki ularni birgalikda samarali qo'llashning kontekstini yaratuvchi omildir. Shuning uchun zamonaviy o'qituvchi – bu nafaqat bilim egalari, balki insoniyat va hissiy tushunishga ega bo'lgan, o'z kasbida doimiy o'zgarish va o'sishga intiluvchi shaxsdir. Faqat shunday integratsiyalashgan yondashuv orqali kelajak avlodlariga haqiqiy ma'naviy va intellektual rahbarlik qila oladigan o'qituvchilarni tarbiyalash mumkin.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR RO'YXATI

1. Shavkat Mirziyoyev. Yangi O'zbekiston taraqqiyot strategiyasi. Toshkent. "O'zbekiston" nashriyoti, 2022.
2. Innovatsion texnologiyalar yordamida ta'lim samaradorligini oshirish yo'llari" -T.: maruza Qurbanova Mahliyo 2022-yil 30-mart
3. Zamonaviy ta'limga qo'yiladigan talablar". -T.: 2021-yil 27-noyabr.
4. Xasanboyev J, To'raqulov X., Xaydarov M., Xasanboyeva O. Pedagogika fanidan izohli lug'at. – T., 2008.
5. S.I.Mirhaitova "Pedagogik texnologiyalar" o'quv qo'llanmasi. 2020-yil
6. Kaldibekova A.S. Umumiy pedagogika nazariyasi va amaliyotidan laboratoriya mashg'ulotlari. – T., 2013.
7. Niyozov G'., Axmedova M.E. Pedagogika tarixidan seminar mashg'ulotlari. – T.: Noshir, 2011.

